

بررسی رابطه بین کمال‌گرایی تحصیلی بر رضایت تحصیلی با نقش میانجی کیفیت زندگی

در مدرسه دانش‌آموزان متوسطه اول شهر گرگان

دکتر حسین تربیتی نژاد^{۱*}، یاسر محمدخانی^۲

۱. عضو هیئت‌علمی گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، پردیس دخترانه امام (ره) گرگان، گلستان، ایران. (نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی ارشد برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه پیام نور، واحد دامغان، سمنان، ایران.

فصلنامه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی، دوره چهارم، شماره چهاردهم، تابستان ۱۴۰۱، صفحات ۱۱۲-۱۰۴

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه بین کمال‌گرایی تحصیلی بر رضایت تحصیلی با نقش میانجی کیفیت زندگی در مدرسه دانش‌آموزان متوسطه اول شهر گرگان بود. روش تحقیق همبستگی با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری است. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی با رویکرد معادلات ساختاری می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش‌آموزان متوسطه اول شهر گرگان تشکیل می‌دهند که تعداد آن‌ها ۱۳۲۱ نفر می‌باشد. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان و به صورت تصادفی ۲۹۷ نفر انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه کمال‌گرایی تحصیلی، رضایت تحصیلی و کیفیت زندگی در مدرسه است. داده‌های به‌دست‌آمده با استفاده از نرم‌افزار Smart PLS به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. با توجه به نتایج یافته‌ها، با توجه به نتایج پژوهش حاضر متغیر میانجی کیفیت زندگی در مدرسه در رابطه‌ی بین کمال‌گرایی با رضایت تحصیلی معنادار است و بیش از ۶۷ درصد از اثر کمال‌گرایی با رضایت تحصیلی از طریق غیرمستقیم توسط متغیر میانجی کیفیت زندگی در مدرسه دانش‌آموزان تبیین می‌شود.

واژه‌های کلیدی: کمال‌گرایی، کیفیت زندگی در مدرسه، رضایت تحصیلی، دانش‌آموزان.

مقدمه

علاقه علمی به کمال‌گرایی در نوجوانان با ادعان به پیامدهای بالینی آن تقویت شده است. شواهد سیستماتیک نشان داده‌اند که نگرانی‌های کمال‌گرا می‌تواند به‌ویژه برای سلامت روان کودکان و نوجوانان مضر باشد (موریس و لیمکس^۱، ۲۰۱۴). به‌عنوان مثال، در نوجوانی با اضطراب و افسردگی، خودآزایی (ویکنت^۲ و همکاران، ۲۰۱۹)، عاطفه منفی و مشکلات در تنظیم هیجانی (وويس و دامیان^۳، ۲۰۲۰) مرتبط است. کمال‌گرایی در عملکرد دانش‌آموز نیز تأثیر دارد. دانش‌آموزانی که عملکرد خوبی دارند نسبت به دانش‌آموزانی که عملکرد ضعیفی دارند سلامت بهتری دارند. در نتیجه، روانشناسان، معلمان و حتی والدین زمان و تلاش زیادی صرف کرده‌اند تا بفهمند چه چیزی باعث موفقیت یا شکست آن می‌شود. عوامل شخصیتی که تفاوت افراد را توضیح می‌دهند ممکن است در این زمینه بسیار مهم باشند. یکی از ویژگی‌های برجسته‌ای که مدت‌هاست با عملکرد گره‌خورده است، کمال‌گرایی است. کمال‌گراها برای رسیدن به استانداردهای بیش‌ازحد خود اهمیت غیرمنطقی قائل می‌شوند، با شکست و انتقاد دست‌وپنجه نرم می‌کنند و ممکن است احساس کنند نیاز دارند در هر کاری که انجام می‌دهند بهترین باشند (لیمبورگ^۴ و همکاران، ۲۰۱۷). افرادی که دارای سطوح بالای کمال‌گرایی هستند با تلاش برای بی‌عیب و نقص بودن مشخص می‌شوند تنظیم استانداردهای بیش‌ازحد بالا برای عملکرد همراه با تمایل به ارزیابی بیش‌ازحد انتقادی از رفتار آن‌ها این ممکن است پیامدهای مثبت و منفی داشته باشد: درحالی‌که تعیین استانداردهای بالا ممکن است داشته باشد پیامدهای مثبت مانند انگیزه بالاتر و موفقیت بالاتر و وظیفه‌شناسی، استقامت، عاطفه مثبت و رضایت از زندگی (ویکنت^۵ و همکاران، ۲۰۱۹). کمال‌گرایی یک سازه چندوجهی است که هر دو جنبه شخصی و اجتماعی را دربرمی‌گیرد. درحالی‌که مفهوم‌سازی‌های مختلفی از ابعاد تشکیل‌دهنده ارائه شده است (لیمبورگ^۶ و همکاران، ۲۰۱۷). مدل سه‌جانبه توسط هویت و فلت^۷ (۱۹۹۱) یکی از معتبرترین مدل‌هاست. این مدل بین کمال‌گرایی خودگرا (باورهایی که کامل بودن و تلاش برای کمال مهم هستند)، کمال‌گرایی اجتماعی تجویز شده (باوری که دیگران انتظار دارند). کمال از خود و اینکه پذیرش آن‌ها مشروط به برآوردن این انتظارات است و کمال‌گرایی دیگر گرا (تمایل به تعیین استانداردهای غیرواقعی برای دیگران). سال‌های تحصیلی دوره‌ای پر از تغییرات و چالش‌هاست. عملکرد تحصیلی تحت تأثیر رضایت از تحصیلی قرار دارد. دانش‌آموزانی که از تحصیل رضایت ندارند کسانی هستند که به‌احتمال زیاد عملکرد تحصیلی پایین‌تری دارند و در نتیجه شکست می‌خورند و در معرض بیشترین خطر ترک تحصیل قرار می‌گیرند. روابط دلسوزانه معلمان و دانش‌آموزان، کمال‌گرایی و مشارکت معنادار، احساس تعلق به مدرسه و همچنین درک ایمنی در مدارس از عوامل مرتبط با رضایت تحصیلی و بهبود موفقیت تحصیلی هستند (بایث^۸ و همکاران، ۲۰۲۰). رضایت تحصیلی در ادبیات به‌عنوان روشی که نیازها و آرزوهای دانش‌آموزان برآورده می‌شود، شامل فرآیندهای شناختی،

¹ Morris, Lomax

² Vicent

³ Vois, Damian

⁴ Limburg

⁵ Vicent

⁶ Limburg

⁷ Hewitt, Flett

⁸ Basith

رفتارها، انگیزه‌ها و احساسات توصیف می‌شود (پدرسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). در نتیجه، رضایت از تجارب تحصیلی را می‌توان به‌عنوان یک سازه چندبعدی درک کرد که شامل متغیرهای شخصی (ویژگی‌های فردی و رشد روانی اجتماعی)، امکانات و شرایط فیزیکی نهادی (منابع و زیرساخت‌های موسسه)، کیفیت برنامه تحصیلی (کفایت برنامه درسی، کیفیت کلاس‌ها)، روابط بین فردی (روابط با اساتید و هم‌تایان) و آموزش حرفه‌ای (تطابق بین آموزش دریافت شده و حرفه موردنظر آینده) (ماراتون^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). از سوی دیگر، در کنار تجارب شخصی، رضایت تحصیلی نیز منعکس‌کننده کمیت و کیفیت خدمات و تجهیزات ارائه شده توسط مدارس و همچنین کیفیت دوره‌ها و تربیت‌معلم یا امکانی است که دانش‌آموزان برای حفظ هویت اجتماعی و فرهنگی خود درک می‌کنند (ما مپانی^۳ و همکاران، ۲۰۱۸). ادراک دانش‌آموزان از کیفیت زندگی مدرسه یکی از عوامل تأثیرگذار موفقیت تحصیلی است و کیفیت زندگی مدرسه به‌عنوان «بهزیستی ارائه‌شده در مدرسه» تعریف می‌شود و به فرآیند مشارکت دانش‌آموزان در مدرسه دلالت دارد. بر اساس تعریفی دیگر، کیفیت زندگی مدرسه نشان‌دهنده حمایت از تعامل کلاس درس، امنیت مدرسه، یادگیری و دلبستگی دانش‌آموزان به مدرسه می‌باشد (کروکتین^۴، ۲۰۱۸). کیفیت زندگی مدرسه را به‌عنوان ترکیب مثبت و تجربیات منفی در مورد مدرسه و موارد خاص در مورد سایر احساسات در مورد زندگی مدرسه و نتایج آن تعریف می‌کنند و کیفیت زندگی مدرسه را جنبه مهم آموزش مدرسه می‌دانند و رابطه دانش‌آموز و معلم و دانش‌آموز و دانش‌آموز به‌عنوان عناصر کلیدی در رفاه مدرسه معرفی می‌شوند (یون و جاروینن^۵، ۲۰۱۶). دانش‌آموزانی که کیفیت زندگی مدرسه را نامطلوب گزارش می‌کنند احساس ناامنی کرده و نگرش بدبینانه نسبت به مدرسه دارند همچنین علائمی مانند نداشتن انگیزه نسبت به مطالب درسی، ناتوانایی در ادامه حضور مستمر در کلاس‌های درس، مشارکت نکردن در فعالیت‌های کلاسی، احساس بی‌معنایی در فعالیت‌های درسی و احساس ناتوانی در فراگیری مطالب درسی و در نهایت افت تحصیلی را تجربه می‌کنند (هاکان^۶ و همکاران، ۲۰۱۸). وسچونی و واسکا^۷ (۲۰۲۰) مشاهده کردند کمال‌گرایی دانش‌آموزان بر وظیفه‌شناسی و پیشرفت تحصیلی تأثیر مثبت و معناداری دارد. ایدرادو و کورنیلز^۸ (۲۰۱۹) و رازینکینا^۹ و همکاران (۲۰۱۹) گزارش کردند کیفیت آموزشی بر رضایتمندی دانش‌آموزان را به همراه دارد. لنون و واد^{۱۰} (۲۰۱۸) در پژوهشی دریافتند کمال‌گرایی دانش‌آموزان بر سلامت روان آن‌ها تأثیر دارد. استواز^{۱۱} و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی تأیید کردند که درگیری تحصیلی بر پیشرفت تحصیلی تأثیر دارد. لای^{۱۲} و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی را با عنوان بررسی حمایت از خودمختاری معلم و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان تبتی در دوره ابتدایی و مدارس راهنمایی: اثر واسطه‌ای خودتنظیمی و هیجانان

¹ Pedersen

² MARTONO

³ MAMPANE

⁴ Kuru Cetin

⁵ Yoon J & Järvinen

⁶ Hakan

⁷ Vecchione and Vacca

⁸ Eduardo and Cornillez

⁹ Razinkina,

¹⁰ Leone EM, Wade

¹¹ Estévez

¹² Li

تحصیلی انجام دادند و نتیجه گرفتند درگیری تحصیلی بر خودتنظیمی دانش‌آموزان تأثیر دارد. وحدانی و همکاران (۱۴۰۰) نتیجه گرفتند بین کمال‌گرایی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد، فراست (۱۴۰۰) رابطه مثبتی بین کمال‌گرایی تحصیلی با فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان را گزارش کردند. عبداللهی و گلی زاده (۱۴۰۰) کمال‌گرایی برافزایش اهمال‌کاری تحصیلی تأثیر دارد، منبری (۱۴۰۰) نیز مشاهده کردند کیفیت زندگی در مدرسه می‌تواند خوش‌بینی تحصیلی را پیش‌بینی کرد، در پژوهشی کریمان و نورآبادی (۱۴۰۰) دریافتند مدرسی که به مؤلفه تعاملات معلم و دانش‌آموز از مؤلفه‌های برنامه درسی پنهان اهمیت داده‌اند، محیط سودمندی برای یادگیری فراهم آورده و موجبات رشد حس مسئولیت‌پذیری در دانش‌آموزان شده و درنهایت موجب رضایت دانش‌آموزان از محیط یادگیری کلاس درس می‌شوند. در این محیط، دانش‌آموزان خودشان مقدار و نوع یادگیری خود را انتخاب و کنترل می‌کنند که این امر درنهایت موجب پیشرفت تحصیلی و نیز پرورش خوش‌بینی تحصیلی و علمی در دانش‌آموزان می‌شود. همچنین سلیمانی (۱۴۰۰) تجارب مثبت دانش‌آموزان در مدرسه و مؤلفه‌های سپاسگزاری را در رضایت تحصیلی مؤثر می‌داند و بهرامی و امیری (۱۳۹۹) مشاهده کردند کیفیت مطلوب زندگی در مدرسه می‌توان ادراک دانش‌آموزان از بهبود بخشیده و رضایت تحصیلی آن‌ها ارتقا بدهد؛ بنابراین از آنجایی که در مدارس بسیاری از مشکلات یادگیری و انتقال به دانش‌آموزان ناشی از نارضایتی تحصیلی دانش‌آموزان است عدم رضایت تحصیلی موجب می‌شود تا دانش‌آموزان با اجبار به یادگیری و حفظ مطالب درسی بپردازند برای آن‌که آموزش دارای اثربخشی و کارایی لازم باشد ضروری است که دانش‌آموزان با رضایت خود به یادگیری و حفظ مطالب درسی پرداخته با توجه به اینکه بعضی از دانش‌آموزان درس را درک نمی‌کنند و با آن نمی‌توانند ارتباط برقرار کنند، درنتیجه به آموزش آن علاقه ندارند. آن‌ها در آموزش مشکل دارند و بالطبع در رابطه با آموزش و با معلم نمی‌توانند ارتباط صمیمانه و مناسبی داشته باشند. لذا هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین کمال‌گرایی تحصیلی بر رضایت تحصیلی با نقش میانجی کیفیت زندگی در مدرسه دانش‌آموزان متوسطه اول شهر گرگان می‌باشد.

روش پژوهش

روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی با رویکرد معادلات ساختاری می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش‌آموزان متوسطه اول شهر گرگان تشکیل می‌دهند که تعداد آن‌ها ۱۳۲۱ نفر می‌باشد. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان و به صورت تصادفی ۲۹۷ نفر انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه کمال‌گرایی تحصیلی، رضایت تحصیلی و کیفیت زندگی در مدرسه است. مقیاس چندبعدی کمال‌گرایی (MPS) پرسشنامه‌ای است که در سال ۱۹۹۱ توسط هویت و فلت ساخته شده است و در ایران توسط بشارت روی نمونه ایرانی هنجاریابی و اعتباریابی شده است. این مقیاس یک آزمون ۳۰ سؤالی است که ده ماده اول آن کمال‌گرایی خویش‌دار، ده ماده دوم کمال‌گرایی دیگرمدار و ده ماده آخر کمال‌گرایی جامعه‌مدار را موردبررسی و ارزیابی قرار داده است.

پرسشنامه رضامندی تحصیلی توسط عنبری و همکاران (۱۳۹۲) ساخته شده است. دارای ۱۸ سؤال پنج‌درجه‌ای (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم، نمره دهی از ۵-۱) است. این پرسشنامه در پژوهش چراغی (۱۳۹۳) اعتباریابی شده است.

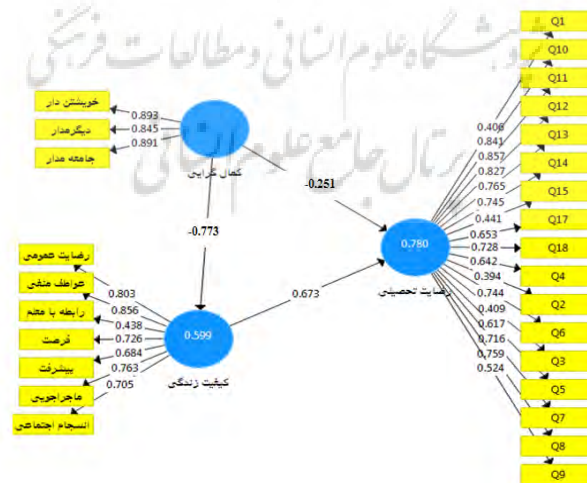
پرسشنامه کیفیت زندگی در مدرسه توسط ویلیامز و باتن (۱۹۸۱) طراحی شده است. این پرسشنامه شامل ۳۹ سؤال و دارای ۷ خرده مقیاس (رضایت عمومی، عواطف منفی، رابطه با معلم، فرصت، پیشرفت، ماجراجویی و انسجام اجتماعی) با طیف لیکرت ۵ درجه‌ای تنظیم شده است. همچنین سؤالات ۵، ۱۴، ۱۸، ۲۸ و ۳۷ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند. اینلی و بورک (۱۹۹۸) روایی این ابزار را مورد تأیید قرار داده‌اند و ضریب اعتبار آن را با روش آلفای کرونباخ، ۰/۸۱ گزارش کرده‌اند (صانعی و رئیسون، ۱۳۹۹). معینی کیا و همکاران (۱۳۹۶)، پایایی هر یک از مؤلفه‌های پرسشنامه کیفیت زندگی در مدرسه برای مؤلفه‌های رضایت عمومی، عواطف منفی، رابطه با معلم، فرصت، پیشرفت، ماجراجویی و انسجام اجتماعی به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۶۶، ۰/۶۸، ۰/۸۳، ۰/۶۱، ۰/۷۳ و ۰/۶۱ و برای کل پرسشنامه ۰/۸۸ به دست آوردند. داده‌های به دست آمده با استفاده از نرم افزار Smart Pls به روش مدل سازی معادلات ساختاری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

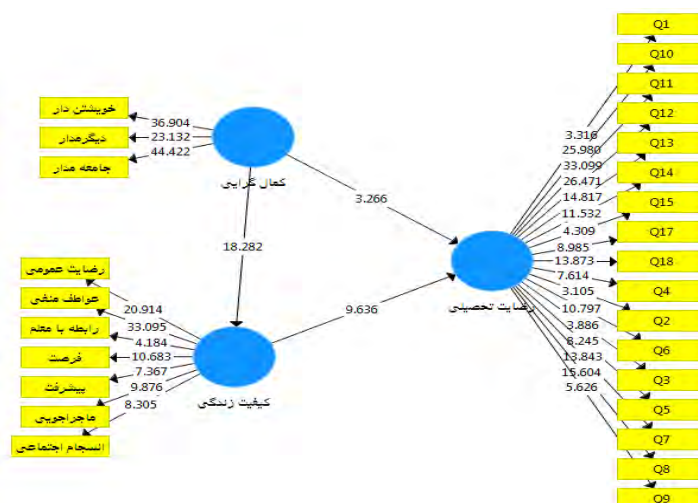
با توجه به جدول ۱، میانگین و انحراف معیار نشان داد، وضع موجود بالاتر از حد متوسط و پراکندگی خوب داده‌ها می‌باشد که کلیه روابط در سطح ۰/۰۱ معنی دار هستند. برای بررسی روایی و اگرایی سازه‌ها، جذر AVE نشانگر آن است که همبستگی آن سازه با نشانگرهای خود بیشتر از همبستگی اش با سازه‌های دیگر است که نشانگر روایی مناسب سازه‌ها هستند. از طرفی CR و AVE و آلفای کرونباخ نشان دهنده اعتبار کافی سازه‌ها می‌باشد.

جدول ۱ میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی مؤلفه‌ها

ردیف	میانگین	انحراف معیار	کمال گرایی تحصیلی	رضایت تحصیلی	کیفیت زندگی در مدرسه	آلفای کرونباخ	CR
کمال گرایی تحصیلی	۰/۷۵	۰/۰۲	۰/۷۸			۰/۸۵	۰/۸۸
رضایت تحصیلی	۰/۸۴	۰/۰۳	-۰/۶۳	۰/۹۳		۰/۹۳	۰/۸۹
کیفیت زندگی در مدرسه	۰/۸۹	۰/۰۴	-۰/۵۹	۰/۵۳	۰/۸۷	۰/۸۱	۰/۹۰

شکل ۱. مدل آزمون شده پژوهش (ضرایب استاندارد)

شکل ۲. مدل آزمون شده پژوهش (ضرایب تی)

آزمون سوبل، یک مقدار Z-Value از طریق فرمول زیر به دست می‌آید که در صورت بیشتر شدن این مقدار از ۱/۹۶ می‌توان در سطح اطمینان ۹۵ درصد، معنادار بودن تأثیر میانجی یک متغیر را تأیید کرد. در این فرمول (a) برابر با مقدار ضریب مسیر بین متغیر مستقل و میانجی؛ (b) برابر با مقدار ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته؛ (c) برابر با مقدار ضریب مسیر بین متغیر مستقل و وابسته؛ (Sa): مقدار خطای استاندارد میان مسیر متغیر مستقل و میانجی) و (Sb): مقدار خطای استاندارد میان مسیر متغیر میانجی و وابسته)

$$(a = -0.77) ; (b = 0.67) ; (c = -0.25) ; (Sa = 0.08) \text{ و } (Sb = 0.06)$$

$$\frac{-0.77 \times 0.67}{\sqrt{(0.67^2 \times 0.06^2) + (-0.77^2 \times 0.08^2) + (0.06^2 \times 0.08^2)}} = \frac{0.51}{0.07} = 7.28$$

با جای گذاری در فرمول فوق، مقدار ۷/۲۸ به دست آمد همان‌طور که مشاهده شد، مقدار Z-Value حاصل از آزمون سوبل برابر با ۷/۲۸ شد به دلیل بیشتر بودن از ۱،۹۶ می‌توان اظهار داشت که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، تأثیر متغیر میانجی کیفیت زندگی در مدرسه در رابطه‌ی بین کمال‌گرایی تحصیلی بر رضایت تحصیلی معنادار است.

تعیین شدت تأثیر میانجی:

فرمول ۱:

$$VAF = \frac{a \times b}{(a \times) + c}$$

a: مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی

b: مقدار ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته

c: مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و وابسته

بنابراین با توجه به نگاره ۱ و نمودارهای ۱ و ۲ نتایج آماره VAF به میزان ۰/۶۷ به دست آمد این بدان معنی است که تقریباً بیش از ۶۷ درصد از اثر کل رابطه‌ی بین کمال‌گرایی تحصیلی بر رضایت تحصیلی از طریق غیرمستقیم توسط متغیر میانجی کیفیت زندگی در مدرسه تبیین می‌شود.

جدول ۲. برآورد اثر کمال‌گرایی تحصیلی بر رضایت تحصیلی

متغیر مستقل	مسیر	متغیر وابسته	ضریب تأثیر	مقدار بحرانی	سطح معناداری
کمال‌گرایی	←	رضایت تحصیلی	-۰/۲۵	۳/۲۶	۰/۰۱

با توجه به نتایج جدول ۲ و نمودار ۱ و ۲ کمال‌گرایی ۲۵ درصد واریانس متغیر رضایت تحصیلی را تبیین می‌کند، با توجه به مقادیر مربوط به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار بزرگ برآورد می‌شود؛ در نتیجه می‌توان گفت اثر مستقیم کمال‌گرایی تحصیلی بر رضایت تحصیلی به لحاظ آماری معنادار است ($P < ۰/۰۵$).

جدول ۳. برآورد اثر کیفیت زندگی در مدرسه با رضایت تحصیلی

متغیر مستقل	مسیر	متغیر وابسته	ضریب تأثیر	مقدار بحرانی	سطح معناداری
کیفیت زندگی در مدرسه	←	رضایت تحصیلی	۰/۶۷	۹/۶۳	۰/۰۱

با توجه به نتایج جدول ۳ و نمودار ۱ و ۲ کیفیت زندگی در مدرسه ۶۷ درصد واریانس متغیر رضایت تحصیلی را تبیین می‌کند، با توجه به مقادیر مربوط به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار بزرگ برآورد می‌شود؛ در نتیجه می‌توان گفت اثر مستقیم کیفیت زندگی در مدرسه با رضایت تحصیلی به لحاظ آماری معنادار است ($P < ۰/۰۵$).

جدول ۴. برآورد اثر کمال‌گرایی بر کیفیت زندگی در مدرسه

متغیر مستقل	مسیر	متغیر وابسته	ضریب تأثیر	مقدار بحرانی	سطح معناداری
کمال‌گرایی	←	کیفیت زندگی در مدرسه	-۰/۷۷	۱۸/۲۸	۰/۰۱

با توجه به نتایج جدول ۳ و نمودار ۱ و ۲ کمال‌گرایی ۷۷ درصد واریانس متغیر کیفیت زندگی در مدرسه را تبیین می‌کند، با توجه به مقادیر مربوط به حجم اثر شاخص ضریب تعیین این مقدار بزرگ برآورد می‌شود؛ در نتیجه می‌توان گفت اثر مستقیم کمال‌گرایی بر کیفیت زندگی در مدرسه به لحاظ آماری معنادار است ($P < ۰/۰۵$).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج پژوهش حاضر متغیر میانجی کیفیت زندگی در مدرسه در رابطه‌ی بین کمال‌گرایی با رضایت تحصیلی معنادار است و بیش از ۶۷ درصد از اثر کمال‌گرایی با رضایت تحصیلی از طریق غیرمستقیم توسط متغیر میانجی کیفیت زندگی در مدرسه دانش‌آموزان تبیین می‌شود. همچنین کمال‌گرایی تحصیلی بر رضایت تحصیلی و کیفیت زندگی در مدرسه تأثیر منفی دارد و کیفیت زندگی در مدرسه بر رضایت تحصیلی تأثیر مثبت دارد. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش‌های وسچونی و واسکا^۱ (۲۰۲۰)،

¹ Vecchione and Vacca

ایدرادو و کورنیلز^۱ (۲۰۱۹) و رازینکینا^۲ و همکاران (۲۰۱۹)، لئون و واد^۳ (۲۰۱۸)، استواز^۴ و همکاران (۲۰۲۱)، لای^۵ و همکاران (۲۰۲۰)، وحدانی و همکاران (۱۴۰۰)، فراست (۱۴۰۰)، عبداللهی و گلی زاده (۱۴۰۰)، منبری و منبری (۱۴۰۰)، کریمان و نورآبادی (۱۴۰۰) و سلیمانی (۱۴۰۰) همخوان است؛ بنابراین می‌توان گفت کمال‌گرایی به علت آنکه تحت فشار قرار دارند امید به موفقیت و ترس از شکست با استرس مرتبط بود. کمال‌گرایی معمولاً با خطاکاری همراه است، دانش‌آموزی که همیشه به کامل و بی‌نقص بودن کارها فکر می‌کند هیچ‌چیزی او را خشنود نمی‌سازد، افراد کمال‌گرا، زمانی که با نقایصی در عملکرد مواجه می‌شوند، شکست را تجربه می‌کنند و در نتیجه عزت‌نفس آن‌ها کاهش می‌یابد این ویژگی‌ها می‌تواند بر کاهش رضایت تحصیلی تأثیرگذار باشد در صورتی بخش قابل توجهی از چالش‌های زندگی دانش‌آموزان مربوط به چالش‌های تحصیلی در دوران تحصیل (نمرات ضعیف، استرس، تهدید اعتماد به نفس، کاهش انگیزش و...) است. از جمله متغیرهای که در سطح مدرسه می‌تواند بر رضایت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر داشته باشد کیفیت زندگی در مدرسه است که نشان‌دهنده بهزیستی و رضایت کلی دانش‌آموزان از جنبه تجارب مثبت و منفی که ریشه در فعالیت‌های درون مدرسه‌ای دارد. این تجارب مثبت و منفی که شکل‌دهنده ادراک کلی دانش‌آموز از میزان رفاه، بهزیستی و رضایت کلی وی از زندگی درون مدرسه‌ای است، گویای سطح رضایت دانش‌آموزان از زندگی روزانه خود در مدرسه دارند است بنابراین با ایجاد کیفیت زندگی مطلوب در مدارس می‌توان اثرات منفی کمال‌گرایی دانش‌آموزان را کاهش داد و رضایت تحصیلی آن‌ها را ارتقا بخشید. پیشنهاد می‌شود در مدارس به صورت گروهی جلساتی برای والدین و معلمان دانش‌آموزان در جهت فراهم کردن محیط و فرصت برای رشد و تقویت رضایت تحصیلی و کاهش اثرات منفی کمال‌گرایی و برآورد شدن نیازهای اساسی روان‌شناختی دانش‌آموزان برگزار گردد.

منابع

- عبداللهی، معصومه؛ گلی زاده، زهرا (۱۴۰۰). نقش خودتنظیمی، انگیزش تحصیلی و کمال‌گرایی بر اهمال‌کاری تحصیلی، نهمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- فراست، هادی (۱۴۰۰). بررسی رابطه بین کمال‌گرایی تحصیلی و عزت‌نفس با فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر خرم‌آباد، هفتمین کنفرانس بین‌المللی دانش و فناوری علوم تربیتی مطالعات اجتماعی و روانشناسی ایران.
- کریمان، فاطمه؛ نورآبادی، سولماز (۱۴۰۰). تحلیل و تبیین ارتباط مؤلفه تعاملات معلم و دانش‌آموز از مؤلفه‌های برنامه درسی پنهان با خوش‌بینی علمی و تحصیلی دانش‌آموزان، نهمین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی.
- وحدانی، عنبرخاتون؛ قناعتی، عاطفه؛ بلوچ، صادق؛ بلوچی، یونس (۱۴۰۰). رابطه بین کمال‌گرایی و فرسودگی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی، همایش ملی پژوهش‌های حرفه‌ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد از نگاه معلم

¹ Eduardo and Cornillez

² Razinkina,

³ Leone EM, Wade

⁴ Estévez

⁵ Li

- Eduardo Edu, C., Cornillez, J. (2019) Instructional quality and academic Satisfaction of university students, *European Journal of Education Studies*, 6 (4), 13-31.
- Estévez, I., Rodríguez-Llorente, C., Piñeiro, I., González-Suárez, R. (2021). Valle, A. School Engagement, Academic Achievement, and Self-Regulated Learning. *Sustainability*, 13.
- Hewitt, P., Flett, G. (1991). Dimensions of perfectionism in unipolar depression. *J Abnorm Psychol*, 100, 98–101
- Leone, E.M., Wade, TD. (2020). Measuring perfectionism in children: a systematic review of the mental health literature. *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 27, 553–567.
- Li, W., Gao, W., Sha, J. (2020). Perceived Teacher Autonomy Support and School Engagement of Tibetan tudents in Elementary and Middle Schools: Mediating Effect of Self-Efficacy and Academic Emotions. *Front. Psychol*, 11, 1–9.
- Limburg, K., Watson, H.J., Hagger, M.S, Egan, S.J. (2017). The relationship between perfectionism and psychopathology: A meta-analysis. *J Clin Psychol*, 14, 13-23.
- MAMPANE, R. M., OMIDIRE, M. F., ALUKO, F. R. (2018). Decolonising higher education in Africa: Arriving at a global solution. *South African Journal of Education*, 38(4), 1-9.
- MARTONO, M. S. (2020). The relationship of good university governance and student satisfaction. *International Journal of Higher Education*, 9, 1-10.
- Morris, L., Lomax, C. (2014). Review: Assessment, development, and treatment of childhood perfectionism: a systematic review. *Child Adolesc Ment Health*, 19, 225–234.
- Pedersen, D. E., Swenberger, J., & Moes, K. E. (2017). School spillover and college student health, *Sociological Inquiry*, 87(3), 524-546.
- Razinkina, E., Pankova, L., Trostinskaya, I., Pozdeeva, E., Evseeva, L., & Tanova, A. (2018). Student satisfaction as an element of education quality monitoring in innovative higher education institution. In *E3S Web of Conferences*, 33, 30-43.
- Selim, G., Hatice, Ö. (2018). The relationship between the quality of school life and the school burnout, *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 9(3), 531-538
- Vicent, M, Rubio-Aparicio, M., Sa´nchez-Meca, J., Gonza´lvez, C. A. (2019). reliability generalization meta-analysis of the child and adolescent perfectionism scale. *J Affect Disord*, 245, 533–544.
- Vois, D., Damian, LE. (2020). Perfectionism and emotion regulation in adolescents: A two-wave longitudinal study. *Pers Individ Diff*, 156, 109756.
- Yoon, J., & Järvinen, T. (2016). Are model PISA pupils happy at school? Quality of school life of adolescents in Finland and Korea. *Comparative Education*, 52(4), 427–448.